

ИНИЦИАТИВА НА ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

„МЛАДЕЖКА ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ“ 2014

Съвет по външна политика

Становище

на Цанислав Магдаленов Момчев
Магистър по Европейистика и регионално сътрудничество
в Българо-румънски интеруниверситетски Европа център
към Русенски университет

Тема: Европейската перспектива на страните от Западните Балкани и бъдещето на Югоизточна Европа

Подтема: *Териториалната свързаност на Западните Балкани като предпоставка за членство в ЕС*

Темата, засягаща европейската перспектива на страните от Западна Европа и бъдещето на Югоизточна Европа е много сложна и деликатна, включваща в себе си широк спектър от казуси били то от икономическо, политическо, религиозно, социално и др. естества. Едно е ясно, рано или късно страните от Западните Балкани ще се присъединят към Европейския съюз. Ясни сигнали затова неведнъж са давани от страна на Европейския Парламент и Европейската Комисията. Потвърждение за това са и подписаните споразумения за стабилизиране и асоцииране, които са първа стъпка в дългия процес на подготовка за членство. Въпросът е по-скоро кога, при какви условия и при какви нива на интеграция ще стане това. Ясно е, че пълното интегриране на тези държави в ЕС няма да се случи преди 2021 г., поради редица причини, част от които са недостатъчната подготвеност на страните за членство в Съюза, липсата на предвидени за това средства във финансовата рамка за следващия бюджетен период, ниското ниво на регионално сътрудничество и развитие и пр.

Поради тази причина, главен акцент в това становище ще бъде поставен върху проблема с териториалната свързаност на Западните Балкани като предпоставка за членство в ЕС. Под териториална свързаност ще разбираме интегриране в европейското пространство с достатъчно развита инфраструктура и наличие на непрекъснати, последователни и постоянни транспортни мрежи, които да осигуряват бързо и безопасно придвижване на по-дълги разстояния. За да конкретизирам още повече ще добавя, че става въпрос за изключително важните за региона коридори № 5, №7, №8 и №10. Към момента е очевидна липсата на автомагистрални връзки между главните градове и граничните контролно-пропускателни пунктове. Липсват също така железопътни участъци, добре изградена транспортна мрежа по плавателната река Дунав, която представлява коридор №7, а също така и на въздушни коридори, свързващи страните от региона. Тези проблеми биха се разрешили с концепцията на ЕС за подобряване на

инфраструктурата на страните от Западните Балкани. Също така и с проектът за Трансевропейска мрежа (SEETAC), финансиран от Програмата за Югоизточна Европа, обхващащ важна зона за ключовото свързване на Западна Европа с Далечния Изток.

Проектът цели проучване на възможностите за интегриране на транспортните системи на държавите от Западните Балкани и ЕС, за да се осигури непрекъснатост на транспортните потоци и развитието на Европейската транспортна инфраструктура отвъд границите на Съюза, като това безусловно води до повишаване конкурентоспособността и икономическото развитие с крайна цел – интегриране на страните от Западните Балкани в Европейския Общ пазар. Освен това, проектът спомага за намиране на решение за тесните места по границата и липсата на хармонизация между участващите държави. Той се занимава с административните проблеми, като липса на институционална и трансгранична законодателна рамка, както и общи стандарти за безопасност, сигурност и околна среда и хармонизация по отделни видове транспорт.

Този проект може да помогне в работата на Транспортната обсерватория за Югоизточна Европа, в частност при определянето на приоритетни проекти, чрез предоставянето на приложими данни и съгласувани анализи на трафични сценарии в регионална перспектива.

Ще цитирам “4-те основни предизвикателства”, които стоят пред региона във връзка с транспортната система на Югоизточна Европа според г-н Алан Барън, ГД „Транспорт и мобилност” – Европейска Комисия:

1. Първо – да не се мисли само в контекста на инфраструктура, но и като транспортна система, по-специално, трябва да се развият железопътните системи в региона. Трябва правилно да третираме реформите в транспортната система,
2. Второ - във времена на икономически ограничения избягването на разпиляване на инвестициите при големите проекти и съсредоточаването на усилията върху определени проекти с голяма стойност за региона, е изключително важно. В това отношение Транспортната обсерватория за Югоизточна Европа има много важна роля при координацията на транспортната планиране в региона;
3. Трето - необходимо е да се намери правилното отношение/ баланс между инвестициите в нова инфраструктура и тези за поддържането и модернизирането на съществуващата. Инфраструктурата в региона страда от липсата на поддръжка с десетилетия и инвестирането с мъдрост в модернизация би представлявало оптималното решение;
4. Четвърто – намаляването и облекчаването на тесните места при граничните преходи, които сега възпрепятстват гладкото преминаване на хора и стоки в региона е крайно необходимо за да се освободи потенциала на региона за растеж.

В заключение ще добавя, че страните от Западните Балкани трябва да бъдат подкрепени в усилията им да развият възможностите на техните пазари. Реализирането на паневропейските коридори ще подпомогне намаляването на дисбаланса по отношение на ЕС и в същото време ще създаде по-добри пазарни шансове и по-добри перспективи по отношение на заетостта в региона, а не само последният да бъде възприеман като нов пазар. Ето защо, трябва да се изиска сериозен ангажимент от страните от региона да удвоят усилията си и да извършат необходимите действия за реализирането на тези транспортни проекти. ЕС има преки интереси в Западните Балкани, тъй като регионът се намира в центъра на Европа. Страни от Западните Балкани са или кандидатки, или потенциални кандидатки за членство в ЕС. За да се постигне тази цел, те трябва да изпълнят всички критерии и условия, изисквани за членство. Регионалното сътрудничество е една от предпоставките за успешната им интеграция в Европейския съюз и поради това е и основен компонент на процеса на стабилизиране и асоцииране. Затова той подкрепя и следва да подкрепя реализирането на важни за региона проекти– инфраструктурни, транспортни, екологични и тн. България като страна-член на ЕС и като страна, която високо оценява значението на развитието на регионалното сътрудничество в Западните Балкани, което пък от своя страна е още един стимул за засилване на европейската перспектива на региона, трябва да покаже повече последователност и активност в усилията си за реализирането на тези коридори с ключово политическо, икономическо и енергийно значение.